

KM 4/10 Gudstjenestereformen - hovedgudstjenesten

Endelig innstilling fra komité A

Komiteens merknader

I hovedsak slutter komiteen seg til saksfremlegget og dokumentet "Ordning for Hovedgudstjenesten" (i det følgende kalt Forslaget), men har følgende merknader:

Komiteen understreker viktigheten av å ivareta UKM's anliggende om at hovedgudstjenesten må være fleksibel og ikke for regelstyrt. Reformens hovedanliggende, at dette er en reform som vektlegger samarbeid og eierskap, må på best mulig måte ivaretas i det videre arbeid med gudstjenestereformen.

Komiteen vil understreke viktigheten av Veiledningen som er under utarbeidelse frem til KM 2011.

Komiteen påpeker at det i gudstjenesteordningens forskjellige dokumenter må unngås akademiske uttrykk og fagspråk som er ekskluderende. Språk handler også om makt – og i en gudstjenesteordning hvor det legges stor vekt på involvering, må språket være forståelig. Det er særlig viktig at dette blir fulgt opp i Veiledningen som har menighetsråd, gudstjenesteutvalg og andre gudstjenestemedarbeidere som målgruppe.

Komiteen har i sin behandling hovedsakelig forholdt seg til Forslagets bokmålutgave, med et sideblikk på Nynorskutgaven. De innspill som er i komiteen og de innspill komiteen har mottatt fra andre, videresendes til Kirkerådet med anmodning om et grundig språkarbeid som også inkluderer det teologiske innhold. Forskjeller i meningsinnhold i BM og NN versjonene må unngås.

Innføring av ny ordning

Komiteen slutter seg til forslaget i saksfremstillingen knyttet til innføring. Det vil si at "startskuddet" for ny ordning går 1. søndag i advent 2011. I løpet av 2012 bør alle ha fått tid til å innføre ny ordning – slik at alle har tatt i bruk den nye ordningen innen 1. søndag i advent 2012. Det må eventuelt søkes biskopen om å få bruke gammel ordning dersom det er aktuelt.

Evaluerings

Komiteen ønsker at det legges til rette for erfaringsdeling slik at det kan gjøres justeringer og korrigeringer av den nye ordningen i løpet av 3-6 år, og ber Kirkerådet komme tilbake med forslag om plan for når og hvordan dette skal skje.

Generelle trekk ved hovedgudstjenesten (jfr. Saksfremstillingen s. 12- 20)

Hovedgudstjenesten. (Saksfremstillingen punkt 7, s.12)

Komiteen mener begrepet hovedgudstjeneste ikke er tilstrekkelig avklart med å si at den er "identisk med den forordnede gudstjeneste". Komiteen velger å definere hovedgudstjenesten som menighetens hovedsamling, uten å knytte dette ensidig til betegnelsen forordnet.

Det er viktig at alle typer hovedgudstjenester gis samme status, at menigheten motiveres til å delta både på den fullstendige ”høymesse” og den enkleste ”familiegudstjeneste”.

Eksempel på strukturer i stedet for ferdige ordninger (Saksfremstillingen s.12)

Komiteen understreker at eksemplene på strukturer (Forslaget s. 17) er en oversiktlig og god hjelp for menighetene til å utarbeide sine forskjellige typer hovedgudstjenester.

Hovedgudstjenestens rubrikker (Saksfremstillingen s.13)

Komiteen ser nødvendigheten av en grundig gjennomgang av alle rubrikkene (med rød skrift) i Forslaget. De må være selvforklarende og ikke etterlate tvil om hvilke alternativer som foreligger, hva som ligger fast og hvor det kan gjøres valg i forhold til struktur og tekster mv. Det må foretas en klargjøring og opprydning med hensyn til hva som skal stå i Ordningen og hva som skal stå i Veiledningen.

Rubrikkene om hvor i hovedgudstjenesten det kan være korsang tas ut og legges til Veiledningen.

Språk (jfr. Avsnittet ”Samiske språk i hovedgudstjenesten”, Saksfremlegget s. 18)

Komiteen er glad for at det åpnes for bruk av samiske språk. Det må også være åpent for bruk av andre språk i noen ledd, hvor det er naturlig.

Videre ber Kirkemøtet om at Kirkerådet tilstreber bruk av inkluderende språk i de ulike delene av hovedgudstjenesten.

Salmer (Saksfremstillingen s. 19)

Komiteen ser det som unødvendig å angi et tall på hvor mange salmer som kan benyttes fra andre egnede kilder. Her må det vises større tillit til den lokale menighets kompetanse. Derfor bør bestemmelsen være: ”I menighetens hovedgudstjeneste benyttes salmer fra godkjent hovedsalmebok, tilleggssalmebok, Kirkerådets salmedatabase, eller fra andre egnede kilder.” Et mindretall går inn for ”I menighetens hovedgudstjeneste benyttes som hovedregel salmer fra godkjente salmebøker eller Kirkerådets salmedatabase.

Musikk

Komiteen mener at musikk er en viktig del av hovedgudstjenesten. Intensjonen med stor bredde og sangbarhet i den liturgiske musikken må følges opp – både mht til genre, instrumentbruk, forsangere/kor, inkludering av barn og unge som utøvere mv. I Veiledningen tas det inn at det gis en generell åpning for bruk av kor og musikalske innslag på egnede steder i gudstjenesten.

Hovedgudstjenestens grunnstruktur/ORDO (jfr. Saksfremstillingen s. 10).

Komiteen mener at den fastlagte rekkefølge i grunnstrukturen / ORDO kan fravikes ved særskilte anledninger, f.eks ved at nattverddelen flyttes fram, slik at også barna kan delta i nattverden før de går til sitt eget opplegg.

Det må sendes en begrunnet søknad til biskopen om dette.

Ordning for hovedgudstjenesten

- ledd for ledd (Ordningen s. 4- 16)

I. SAMLING

1. Forberedelse

Informasjonen må ikke bli for ordrik, men må vektlegge det som er nødvendig å informere om til dagens gudstjeneste. Forberedelsen skal gi preg av at vi er på vei inn i gudstjenesten, skape ro og konsentrasjon.

2. Inngangssalme

Komiteen vil tilføye i Veiledningen at ”dersom det er dåp, kan dåpssalmen synges her”.

3. Inngangsord

De to siste linjene i avsluttende rubrikk: Komiteen ønsker å stryke formuleringene: ”tilpasset barn og unge”, samt ”på temagudstjenester”.

Komiteen vedtok å endre rubrikken til: ”Inngangsordene kan ledsages av innslag som angir gudstjenestens særpreg og tema.”

Amen etter Inngangsord: Det kan være vanskelig å få menigheten med på slike korte svar. Derfor foreslår komiteen at Amen etter inngangsord strykes.

Komiteen foreslår at det kan sies ”Kjære menighet” foran det første alternativet til inngangsord (”Nåde være med dere...”)

5. Syndsbekjennelse

I mange kirkers liturgier blir det før syndsbekjennelsen løftet fram hva som er Guds vilje med livet vårt, gjerne i form av det dobbelte kjærlighetsbud. Komiteen ser verdien av dette og foreslår derfor følgende valgfrie innledning til syndsbekjennelse (i forkant av ett av innledningsordene):

”L: Vår Herre Jesus Kristus sier: Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand. Dette er det største og første bud. Men det andre er like stort: Du skal elske din neste som deg selv.”

Komiteen foreslår å stryke formuleringen ”La oss ransake oss selv for Guds ansikt”. Formuleringen legger opp til syndserkjennelse i stedet for syndsbekjennelse. Dette blir særlig tydelig ved bruk av syndsbekjennelse nr. 5, s 23-24, (Salme 139).

Komiteen foreslår ny formulering: ”La oss ransake oss selv for Guds ansikt og bekjenne våre synder.”

Komiteen foreslår å ta ut Salme 139 (nr 5, s 23-24), i og med at denne bønnen ikke kan stå alene som syndsbekjennelse. Også punkt 4 i Modell for lokalt utformet syndsbekjennelse ("Syndsbekjennelsen kan også uttrykkes som ransakelse for Guds ansikt", jfr. Salme 139) tas av samme grunn ut.

Bønn som kan benyttes etter løftesord (Forslaget s. 25):

Komiteen går inn for å endre siste setning fra "Hjelp oss å leve i din tilgivelse" til

"Hjelp oss å tro ditt ord om tilgivelse" eller "Hjelp oss å leve i din nåde". Det første alternativet er en bønn som svarer på det løftesord som nettopp er sagt. Bønnen er hentet fra innledningsbønnen i Skriftemålgudstjenesten.

Samlingsbønn.

Komiteen ber om at det arbeides videre med utvikling av noen samlingsbønner, spesielt med kirkeårspreg og for spesielle dager i Kirkeåret.

6. Bønnerop/ Kyrie

Komiteen mener at Kyrie har en viktig funksjon som gjenkjennende ledd å kjenne i den verdensvide kirke. Det har også fått ny betydning hos oss etter at vi har fått innvandrere med andre språk- og kulturbakgrunner som gudstjenestedeltakere.

Komiteen mener likevel at det kan være hensiktsmessig å utelate det enkelte ganger og foreslår at det i rubrikken står:

"Kyrie kan utelates på enkelte gudstjenester", jfr. eksempel på modeller, s. 17 - 18.

På bokmål kan det brukes både "forbarme" og "miskunne" NT 2005 bruker "forbarme" i bokmålsversjonen. Nynorsk har "miskunna".

.

Komiteen viser til prøvevoteringen som ga et klart flertall for "miskunne" og foreslår derfor denne formuleringen.

7. Lovsang/Gloria

Komiteen mener formuleringen "Som Gud har glede i" er mer forståelig enn "som har Guds velbehag"/ "som Gud har hugnad i". I NT 2005 har både BM og NN formuleringen "som Gud har glede i".

Flertallet i komiteen foreslår å endre til "som Gud har glede i", både i BM og NN.

8. Dagens bønn

Dagens bønn beholdes som kan-ledd, pkt. 8, med mulighet til å brukes som samlingsbønn, samt at det i rubrikken skrives at dagens bønn kan benyttes som innledning til prekenen.

II. ORDET

Rubrikken ”Menigheten sitter under de to første lesningene” forholder seg til høymessen, hvor alle tre tekster leses. Rubrikken gjelder også for gudstjenester med færre lesninger. Derfor anbefales den endret til:

”Menigheten står under evangelielesningen og sitter under de øvrige lesningene.

12. Evangelium og 13. Preken

Komiteen ønsker mulighet til å innlede prekenen med noen ord og la teksten komme senere i prekenen. Dette er det for så vidt allerede åpnet for i innledende rubrikk som sier at ”hele salmen kan synges før lesningen”. I rubrikk for høytidsdagene (Forslaget s. 62 f) er nåværende praksis med innledningsord, høytidsvers og deretter lesning av prekentekst, videreført.

Komiteen ber om en omskriving av rubrikkene knyttet til Evangelium og til Preken slik at mulighetene for variasjon tydeliggjøres.

Kunngjøringer

Forslaget legger opp til at Kunngjøringer ikke er plassert som eget ledd, men at den lokale menighet selv bestemmer om og eventuelt hvor i gudstjenesten de ønsker verbale kunngjøringer.

Komiteen ønsker imidlertid å plassere dette som et kan-ledd med eget nummer som første ledd i III. FORBØNN, med følgende rubrikk: ”Kunngjøringer kan legges her eller et annet sted i gudstjenesten.”

Når de legges her, skal de være korte og peke frem mot forbønnen.

Hva kunngjøringene kan og bør være, konkretiseres i Veiledningen.

Eksempel på bruk av Kunngjøringene er utdeling av fireårsbok og forbønn for fireåringene, vitnesbyrd med videre.

16. Forbønn for kirken og verden

Til rubrikken som angir forbønnens disposisjon (s.10) går komiteen inn for å endre punkt 3 fra ”kirken i verden” til ”den verdensvide kirke”. Dette endres også i de formulerte forbønnene hvor samme uttrykk er benyttet.

Punkt 4 endres til: Vår egen menighet, våre familier og stedet der vi bor.

Et mindretall foreslår å tilføye et nytt punkt 5: ”Aktuelle hendelser”.

På s. 32, hvor punkt 4 i disposisjonen utdypes, foreslår komiteen å tilføye ”bønn for hverandre”.

Et mindretall ønsket å ha dette som et eget punkt i disposisjonen.

Rubrikken om avslutning av hvert bønneavsnitt, s. 10: ”Hvert bønneavsnitt kan avsluttes med ”Gud, vi ber”. Komiteen vil i tillegg ta inn alternativet s. 38: ”Det ber vi deg om Gud”.

Komiteen ønsker ikke å bruke betegnelsen ”bønnesvar” og vil erstatte dette med betegnelsen ”bønnerop”.

Modell 5 (Bønnevandring). Komiteen gir eksempel på en ekstra stasjon, ”takkekrukke” i tillegg til ”bønnekrukke”. Komiteen ber om at dette følges opp i arbeidet med Veiledningen.

Komiteen stiller spørsmål ved om Skriftemål egner seg som egen stasjon i bønnevandring. Dette må vurderes lokalt og reflekteres i Veiledningen.

Komiteen ber om at følgende momenter tas med i det videre arbeidet med de ferdig formulerte forbønnene:

- Mer takk må lyde i forbønnene.
- Flere bønner hvor familien og nære relasjoner er med.
- Bønn for biskopen med i flere av bønnene.

Komiteen ber om at alle bønnene for kongen har samme formulering: ”for kongen og hans hus”.

Forbønn 3, ledd 2 (s.39):

Komiteen vil endre setningen til ”Vi ber om fred for Jerusalem og for alle som knytter sitt håp til denne byen”. Komiteen mener denne formuleringen kommuniserer bedre enn det opprinnelige forslag.

Det er en uoverensstemmelse mellom BM og NN i bønnen i ledd 3, s. 38:

BM: ”for hjemløse”, NN: ”for dei heimlause”

Komiteen ønsker at det distanserende ”dei” i NN-versjonen må tas ut.

Minnes de døde

Ny overskrift: ”Vi minnes de døde og ber for de sørgende.”

Komiteen mener at å minnes de døde har to dimensjoner, fellesskap og forbønn. Det angår menighetens fellesskap at noen er døde, og det er naturlig at menigheten ber for de sørgende. Det kan derfor være aktuelt både å knytte dette leddet til kunngjøringene, dersom man har det, eller til forbønnsdelen. Når det legges til forbønnen, må det gå tydelig fram at det følger et bønnerop også etter dette avsnittet.

IV. NATTVERD

Selve nattverdliturgien behandles av komité B. Komiteen begrenser seg til å uttale seg om:

17. Forberedelse av måltidet

Komiteen mener det kan være vanskelig å forstå hvorfor takkeoffer kommer som en del av nattverden. I verste fall kan det oppfattes som at en må betale på forhånd for å kunne ta del i det hellige måltidet.

Flertallet i komiteen går inn for at takkeofferet flyttes fram som eget ledd, til før IV NATTVERD. Rubrikken under "Salme – menighetens takkeoffer" omredigeres slik at begge plasseringer av takkeofferet er mulige alternativer.

V. SENDELSE

23. Utsendelse

Komiteen foreslår at normalordningen er at liturgen sier utsendelsesordene.

Dette innebærer at ML/L endres til L /ML.

Det første av utsendelsesordene foreslås å ha to svaralternativ:

"L/ML: La oss gå i fred"

enten: "M: i Jesu Kristi navn. Amen."

eller: "M: og tjene Herren med glede."

24. Postludium

Komiteen vil at det i rubrikkens første setning settes inn et "kan": "Dersom det er utgangsprosesjon, kan menigheten følge etter prosesjonen."

Under siste rubrikk, leddet "soknebud med nattverd", strykes "med nattverd" i og med at dette ligger i begrepet soknebud.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet har foretatt en førstegangsbehandling av forslag til hovedgudstjeneste og ber om at saken oversendes Kirkerådet sammen med avstemningsresultatene for videre bearbeiding og saksgang i henhold til saksbehandlingsregler for liturgisaker og den prosedyre som Kirkemøtet har vedtatt for gudstjenestereformen.

2. Kirkemøtet vedtar følgende endringer:

2.1 (jfr. Avsnittet "Samiske språk i hovedgudstjenesten", Saksfremlegget s. 18)

Følgende setning legges til: "Det må også være åpent for bruk av andre språk i noen ledd hvor det er naturlig."

2.3 (jfr. Saksfremstillingen s. 10):

Følgende setning legges til: "Den fastlagte rekkefølge i grunnstrukturen / ORDO kan fravikes ved særskilte anledninger. Det må sendes en begrunnet søknad til biskopen om dette."

Ordning for hovedgudstjenesten, ledd for ledd (Ordningen s. 4- 16)

I. SAMLING

2. Inngangssalme

2.4 Det tilføyes i Veiledningen at "dersom det er dåp, kan dåpssalmen synges her".

3. Inngangssord

2.5 "Kjære menighet" kan føyes til foran det første alternativet til inngangssord ("Nåde være med dere...")

2.6 De to siste linjene i avsluttende rubrikk: "tilpasset barn og unge", samt "på temagudstjenester" strykes slik at rubrikken lyder: "Inngangssordene kan ledsages av innslag som angir gudstjenestens særpreg og tema."

2.7 Etter liturgens inngangssord strykes "M: Amen".

5. Syndsbekjennelse

2.8 Valgfri innledning til syndsbekjennelse (i forkant til ett av innledningsordene) legges til:

"L: Vår Herre Jesus Kristus sier: Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand. Dette er det største og første bud. Men det andre er like stort: Du skal elske din neste som deg selv."

2.9 Formuleringen "La oss ransake oss selv for Guds ansikt" endres til: "La oss ransake oss selv for Guds ansikt og bekjenne våre synder."

2.10 Salme 139 (nr 5, s 23-24), tas ut.

Punkt 4 i Modell for lokalt utformet syndsbekjennelse ”Syndsbekjennelsen kan også uttrykkes som ransakelse for Guds ansikt, jfr. Salme 139” tas ut.

2.11 Bønn som kan benyttes etter løftesord, (Forslaget s. 25):

”Hjelp oss å leve i din tilgivelse” endres til

”Hjelp oss å tro ditt ord om tilgivelse.”

eller ”Hjelp oss å leve i din nåde.”

6. Bønnerop/ Kyrie

2.12 Sist i rubrikken legges det til: ”Kyrie kan utelates på enkelte gudstjenester”

7. Lovsang/Gloria

2.14 Formuleringen ”som har Guds velbehag”/”som Gud har hugnad i” endres til ”som Gud har glede i”.

8. Dagens bønn

2.16 Det tilføyes i rubrikken at dagens bønn kan benyttes som innledning til prekenen. Siste del av siste setning ”først og fremst på høytidsdager” strykes.

II. ORDET

2.17 Rubrikken ”Menigheten sitter under de to første lesningene” endres til:

”Menigheten står under evangelielesningen og sitter under de øvrige lesningene.”

12. Evangelium og 13. Preken

2.18 Rubrikkene knyttet til Evangelium og til Preken omskrives slik at mulighetene for variasjon tydeliggjøres.

I lovprisningen etter preken føyes det til et ”og” ”..fra evighet og til evighet.”

Kunngjøringer

2.19 Som første ledd i III. FORBØNN, legges Kunngjøringer inn som kan-ledd med eget nummer og med følgende rubrikk: ”Kunngjøringer kan legges her eller et annet sted i gudstjenesten.”

16. Forbønn for kirken og verden

2.20 Rubrikken redigeres og får følgende tilføyning: ”Forbønnen kan utformes lokalt, eller en kan bruke ferdig formulerte bønner. Avsnittet som starter med ”Forbønnen ledes...” settes foran forslag til disposisjon for forbønn.

2.21 I rubrikken som angir forbønnens disposisjon (s.10) endres formuleringen i punkt 3 fra "kirken i verden" til "den verdensvide kirke". Dette endres også i de formulerte bønnene hvor samme uttrykk er benyttet.

2.22 Punkt 4 i disposisjonen endres til: "Vår egen menighet, våre familier og stedet der vi bor."

2.23 Rubrikkens setning "Se mer utførlig beskrivelse..." endres til: "Se mer utførlig beskrivelse av temaområdene, modeller for lokalt tilrettelagte bønner og formulerte bønner..."

2.24 På s. 32. hvor punkt 4 i disposisjonen utdypes, tilføyes "bønn for hverandre".

2.25 I rubrikken om avslutning av hvert bønneavsnitt, s. 10: "Hvert bønneavsnitt kan avsluttes med "Gud, vi ber", tilføyes alternativet: "Det ber vi deg om Gud".

2.26 Betegnelsen "bønnesvar" endres til "bønnerop".

2.27 Alle bønner for kongen skal ha samme formulering: "for kongen og hans hus".

2.28 Forbønn 3, ledd 2 (s.39), setningen: "Vi ber om fred for Jerusalem og for alle folk og stammer som knytter sitt håp til denne byen" endres til: "Vi ber om fred for Jerusalem og for alle som knytter sitt håp til denne byen".

2.29 Bønnen i ledd 3, s. 38 NN versjonen "for dei heimlause": "dei" tas ut.

Minnes de døde

2.30 Ny overskrift: "Vi minnes de døde og ber for de sørgende."

IV. NATTVERD

17. Forberedelse av måltidet

2.31 Takkeofferet flyttes fram som eget ledd, til før IV NATTVERD. Rubrikken under "Salme – menighetens takkeoffer" omredigeres slik at begge plasseringer av takkeofferet er mulige alternativer.

V. SENDELSE

23. Utsendelse

2.32 Ledelse av utsendelsesordene: ”ML/L endres til L /ML.”

2.33 Det første av utsendelsesordene gis to svaralternativ:

”L: La oss gå i fred”

enten: ”M: i Jesu Kristi navn. Amen.”

eller: ”M: og tjene Herren med glede.”

24. Postludium

2.34 I rubrikkens første setning settes det inn et ”kan”: ”Dersom det er utgangsprosesjon, kan menigheten følge etter prosesjonen.”

2.35 Under siste rubrikk, leddet ”soknebud med nattverd”, strykes ”med nattverd”.

3. Ordning for hovedgudstjenesten trer i kraft fra 1. søndag i advent 2011. Bestemmelsene gjelder fra 1. søndag i advent 2012.

4. Det legges til rette for erfaringsdeling slik at det kan gjøres justeringer og korrigeringer av den nye ordningen i løpet av 3-6 år. Kirkemøtet ber Kirkerådet komme tilbake med en plan for når og hvordan dette skal skje.

5. Kirkemøtet ber om å få saken tilbake til endelig behandling og vedtak i 2011.

Plenumsbehandling 2

Dirigent: Helene Bjerkestrand

Saksordfører: Inger Kari Søyland

Følgende hadde ordet:

Inger Kari Søyland, Aslag Lajord, Ingeborg Midttømme, Tone Synnøve Øygard Steinkopf , Olav Gading, Helene Bjerkestrand, Andreas Gotliebsen, Ingunn Rinde, Arne Tveit, Hilde Nygaard Ihle, Janne Kristine Dahle Hauger, Anne Bergsrønning Eid, Anne Lise B. Ording, Målfrid Isene, Solveig Fiske, Halvor Nordhaug, Harald Askeland, Egil Morland

Endringsforslag til 2. innstilling

Aslag Lajord:

Stryke punkt 4 i vedtaket. Pkt. 5 blir nytt punkt 4.

Forslaget falt mot 1 stemme. Forslaget trekkes.

Ingeborg Midttømme:

Pkt. 23, underpunkt 2.30: Det er normalordning at medliturgen sier utsendelsesordene.

Forslaget falt mot 19 stemmer. Forslaget opprettholdes.

Olav Gading:

Pkt 2.7: 1. ledd, 3. inngangord:

Kirkerådets forslag med veksling mellom L og M opprettholdes:

Forslaget falt mot 20 stemmer. Forslaget opprettholdes.

Tone Synnøve Øygard Steinkopf:

Stryke setning:

”Kyrie kan utelates på enkelte gudstjenester”.

Sette inn setning:

”Se veiledning, s. 000”

Forslaget falt mot 36 stemmer. Forslaget opprettholdes.

Helene Bjerkestrand:

Til pkt. 16. FORBØNN FOR KIRKEN OG VERDEN:

Nytt pkt. 5 under temaområder:

5. Aktuelle hendelser.

Forslaget fikk 64 stemmer og ble vedtatt.

Andreas S. Gotliebsen

Kunngjøringer som eget pkt. mellom 3 x 3 bønneslag og pkt. 23 Utsendelse. Med rubrikk som sier at dersom man har kunngjøringer i gudstjenesten, finner det sted her.

Forslaget falt mot 10 stemmer.

Opprettholder komiteens forslag fra første plenum om plassering av et ledd før del 3 –

Forbønn:

”Tittel”

Rubrikk: Dersom det er utdeling av 4-årsbok, presentasjon av konfirmanter eller lignende i gudstjenesten, finner det sted her.

Dette blir ivaretatt i Veiledningen.

Arne Tveit:

3.Ordnning for hovedgudstjenesten trer i kraft fra 1. søndag i advent 2011. Bestemmelsene gjelder fra 1. søndag i advent 2012.

byttes til

3.Ordnning for hovedgudstjenesten trer i kraft fra 1. søndag i advent 2011. Bestemmelsene gjelder fra 1. søndag i advent 2013.

Forslaget falt mot 13 stemmer.

Janne Kristine Dahle Hauger:

Nytt alternativ til ”3. inngangord” i Ordning til hovedgudstjenesten (s. 5).

L: I den treenige Guds navn: Vår Skaper, Frigjører og Livgiver.

M: Amen.

Forslaget falt mot 19 stemmer. Forslaget opprettholdes.

Hilde N. Ihle

Til pkt. 6, underpkt. 2.12:

Beholde ”som har Guds velbehag”.

Forslaget falt mot 1 stemme.

Hilde N. Ihle

Stryke komiteens forslag, pkt. 2.9.
Stryke komiteens forslag, pkt. 2.10
Forslaget falt mot 1 stemme.

Ingunn Rinde

Pkt. 6, underpkt. 2.11 i forslaget til vedtak strykes, dvs. opprettholde ”Hjelp oss å leve i din tilgivelse”.
Forslaget falt mot 52 stemmer. Forslaget opprettholdes.

Egil Morland:

(kort stillhet)

M/L: enten: Lær oss å telle
eller: Jesus sier: Jeg er oppstandelse....

Barmhjertige Gud, trøst de sørgende.
Forslaget fikk 81 stemmer og ble vedtatt.

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet har foretatt en førstegangsbehandling av forslag til hovedgudstjeneste og ber om at saken oversendes Kirkerådet sammen med avstemningsresultatene for videre bearbeiding og saksgang i henhold til saksbehandlingsregler for liturgisaker og den prosedyre som Kirkemøtet har vedtatt for gudstjenestereformen.

2. Kirkemøtet vedtar følgende endringer:

2.1 (jfr. Avsnittet ”Samiske språk i hovedgudstjenesten”, Saksfremlegget s. 18)

Følgende setning legges til: ”Det må også være åpent for bruk av andre språk i noen ledd hvor det er naturlig.”

2.2 (jfr. Saksfremstillingen s. 10):

Følgende setning legges til: ”Den fastlagte rekkefølge i grunnstrukturen / ORDO kan fravikes ved særskilte anledninger. Det må sendes en begrunnet søknad til biskopen om dette.”

Ordning for hovedgudstjenesten, ledd for ledd (Ordningen s. 4- 16)

I. SAMLING

2. Inngangssalme

2.3 Det tilføyes i Veiledningen at ”dersom det er dåp, kan dåpssalmen synges her”.

3. Inngangsord

2.4 ”Kjære menighet” kan føyes til foran det første alternativet til inngangsord (”Nåde være med dere...”)

2.5 De to siste linjene i avsluttende rubrikk: ”tilpasset barn og unge”, samt ”på temagudstjenester” strykes slik at rubrikken lyder: ”Inngangsordene kan ledsages av innslag som angir gudstjenestens særpreg og tema.”

2.6 Etter liturgens inngangsord strykes ”M: Amen”.

5. Syndsbekjennelse

2.7 Valgfri innledning til syndsbekjennelse (i forkant til ett av innledningsordene) legges til:

”L: Vår Herre Jesus Kristus sier: Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand. Dette er det største og første bud. Men det andre er like stort: Du skal elske din neste som deg selv.”

2.8 Formuleringen ”La oss ransake oss selv for Guds ansikt” endres til: ”La oss ransake oss selv for Guds ansikt og bekjenne våre synder.”

2.9 Salme 139 (nr 5, s 23-24), tas ut.

Punkt 4 i Modell for lokalt utformet syndsbekjennelse ”Syndsbekjennelsen kan også uttrykkes som ransakelse for Guds ansikt, jfr. Salme 139” tas ut.

2.10 Bønn som kan benyttes etter løftesord, (Forslaget s. 25):

”Hjelp oss å leve i din tilgivelse” endres til

”Hjelp oss å tro ditt ord om tilgivelse.”

eller ”Hjelp oss å leve i din nåde.”

6. Bønnerop/ Kyrie

2.11 Sist i rubrikken legges det til: ”Kyrie kan utelates på enkelte gudstjenester”

7. Lovsang/Gloria

2.12 Formuleringen ”som har Guds velbehag”/”som Gud har hugnad i” endres til ”som Gud har glede i”.

8. Dagens bønn

2.13 Det tilføyes i rubrikken at dagens bønn kan benyttes som innledning til prekenen. Siste del av siste setning ”først og fremst på høytidsdager” strykes.

II. ORDET

2.14 Rubrikken ”Menigheten sitter under de to første lesningene” endres til:

”Menigheten står under evangelielesningen og sitter under de øvrige lesningene.”

12. Evangelium og 13. Preken

2.15 Rubrikkene knyttet til Evangelium og til Preken omskrives slik at mulighetene for variasjon tydeliggjøres.

I lovprisningen etter preken føyes det til et ”og” ”..fra evighet og til evighet.”

Kunngjøringer

2.16 Som første ledd i III. FORBØNN, legges Kunngjøringer inn som kan-ledd med eget nummer og med følgende rubrikk: ”Kunngjøringer kan legges her eller et annet sted i gudstjenesten.”

16. Forbønn for kirken og verden

2.17 Rubrikken redigeres og får følgende tilføyning: ”Forbønnen kan utformes lokalt, eller en kan bruke ferdig formulerte bønner. Avsnittet som starter med ”Forbønnen ledes...” settes foran forslag til disposisjon for forbønn.

2.18 I rubrikken som angir forbønnens disposisjon (s.10) endres formuleringen i punkt 3 fra ”kirken i verden” til ”den verdensvide kirke”. Dette endres også i de formulerte forbønnene hvor samme uttrykk er benyttet.

2.19 Punkt 4 i disposisjonen endres til: ”Vår egen menighet, våre familier og stedet der vi bor.”

Det settes inn et nytt punkt i disposisjonen: ”5. Aktuelle hendelser.”

2.20 Rubrikkens setning ”Se mer utførlig beskrivelse...” endres til: ”Se mer utførlig beskrivelse av temaområdene, modeller for lokalt tilrettelagte forbønner og formulerte forbønner...”

2.21 På s. 32. hvor punkt 4 i disposisjonen utdypes, tilføyes ”bønn for hverandre”.

2.22 I rubrikken om avslutning av hvert bønneavsnitt, s. 10: ”Hvert bønneavsnitt kan avsluttes med ”Gud, vi ber”, tilføyes alternativet: ”Det ber vi deg om Gud”.

2.23 Betegnelsen ”bønnesvar” endres til ”bønnerop”.

2.24 Alle bønner for kongen skal ha samme formulering: ”for kongen og hans hus”.

2.25 Forbønn 3, ledd 2 (s.39), setningen: ”Vi ber om fred for Jerusalem og for alle folk og stammer som knytter sitt håp til denne byen” endres til: ”Vi ber om fred for Jerusalem og for alle som knytter sitt håp til denne byen”.

2.26 Bønnen i ledd 3, s. 38 NN versjonen ”for dei heimlause”: ”dei” tas ut.

Minnes de døde

2.27 Ny overskrift: ”Vi minnes de døde og ber for de sørgende.”

2.28 Siste del av leddet, etter kort stillhet, tilføyes:

ML/L: ”Lær oss å telle våre dager, så vi kan få visdom i hjertet. (Sal. 90,12)

eller:

ML/L: ”Jesus sier: ”Jeg er oppstandelsen og livet. Den som tror på meg, skal leve om han enn dør.” (Joh.11.25)

Deretter bes én av disse...

IV. NATTVERD

17. Forberedelse av måltidet

2.29 Takkeofferet flyttes fram som eget ledd, til før IV NATTVERD. Rubrikken under ”Salme – menighetens takkeoffer” omredigeres slik at begge plasseringer av takkeofferet er mulige alternativer.

V. SENDELSE

23. Utsendelse

2.30 Ledelse av utsendelsesordene: ”ML/L endres til L /ML.”

2.31 Det første av utsendelsesordene gis to svaralternativ:

”L: La oss gå i fred”

enten: ”M: i Jesu Kristi navn. Amen.”

eller: ”M: og tjene Herren med glede.”

24. Postludium

2.32 I rubrikkens første setning settes det inn et ”kan”: ”Dersom det er utgangsprosesjon, kan menigheten følge etter prosesjonen.”

2.33 Under siste rubrikk, leddet ”soknebud med nattverd”, strykes ”med nattverd”.

3. Ordning for hovedgudstjenesten trer i kraft fra 1. søndag i advent 2011 og skal være innført i alle menighetene innen 1. søndag i advent 2012.

4. Det legges til rette for erfaringsdeling slik at det kan gjøres justeringer og korrigeringer av den nye ordningen i løpet av 3-6 år. Kirkemøtet ber Kirkerådet komme tilbake med en plan for når og hvordan dette skal skje.

5. Kirkemøtet ber om å få saken tilbake til endelig behandling og vedtak i 2011.

KM 5/10 Gudstjenestereformen - nattverdliturgi

Endelig innstilling fra komité B

Komiteens merknader

Generelt

Komité B er i hovedsak godt fornøyd med det foreliggende forslaget til ny nattverdliturgi. En har merket seg at tilbakemeldingen i høringsrunden på strukturen og den økumeniske profilen, som i hovedsak er beholdt i det foreliggende forslaget, var positiv. Vi deler denne vurderingen. Komiteen er også glad for at måltidskarakteren har blitt tydeligere enn i gjeldende ordning. På den negative sida opplever komiteen at forslaget er noe ordrikt. Det er derfor behov for forenkling. Videre kan det være grunn til å reflektere over den erfaringen vi har gjort oss om hvor vanskelig det er med begrenset tid til disposisjon, å gjøre endringer i en helhet som det har vært arbeidet mye med over lang tid.

Forslag Hovedgudstjenesten og Almannelige bestemmelser

Komiteen ga innspill til Ordning for Hovedgudstjenesten og Almannelige bestemmelser. Et av de tema som ble drøftet, var menighetens tilsvar gjennom hele liturgien. Når menigheten skal svare alene, er dette krevende og kan føre til usikkerhet og svakt eller manglende svar. Dette, med få unntak, endres til A/L. Innspillet ble sendt til komiteen som behandler sak KM 04/10 Hovedgudstjenesten, og det fremmes forslag om endring i selve nattverdliturgien.

Videre drøftet komiteen plasseringen av menighetens takkoffer i forhold til nattverden (s. 11, Ordning for Hovedgudstjenesten). Det eksisterer flere tradisjoner når det gjelder dette. Som et hovedspørsmål drøftet vi om disse to leddene i liturgien kommer for tett på hverandre, men endte ikke opp med noe endringsforslag. Komiteen mener imidlertid at ofringen kan skje i kirkebenkene også utenom høytidsdager.

Komiteen drøftet spørsmålet om syret og usyret brød og bruken av intinksjon. I den forbindelse diskuterte en også bruk av glutenfritt brød (s. 4, Almannelige bestemmelser). Komiteen sendte forslag til komiteen som behandler sak KM 08/10 Almannelige bestemmelser om at oblat alltid skal være glutenfri.

Formuleringen i Almannelige bestemmelser som gjelder barn eller andre som kommer fram til nattverdbordet, og som ikke ønsker å motta nattverd, ble også drøftet. Forslag til forenkling ble oversendt komiteen.

Språk

Komiteen brukte mye tid på å diskutere språk og bruken av begreper som legeme/kropp, kalk/beger og ete/spise. I hovedsak ble to forhold diskutert, det ene knyttet til nærhet til Skriften, det andre knyttet til forhold som gjelder språk og kultur. En konstaterer at det er en spenning mellom behovet for fornyelse av språket og nærhet til Bibelselskapets nyeste oversettelse på den ene side, og behovet for å ivareta tradisjon og poesi i et liturgisk språk på den andre. Komiteen konkluderte imidlertid med å støtte det foreliggende forslaget.

Et annet språklig spørsmål omhandler bruken av ”aust ut” eller ”utrent” i den nynorske utgaven. Komiteen vil hevde at ”utrent” er en bedre variant. Videre ønsker komiteen at formuleringene ”himmelfart” og ”himmelferd” i den nynorske utgaven blir tatt opp til nærmere vurdering. Det er også behov for å få vurdert foranstilt eiendomspronomen, som for eksempel om ”din Son” er et bedre valg enn ”Sonen din” (Jf. ”din Ande” – ”Anden din”).

Komiteen konstaterer at det på flere punkter finnes forskjeller i ordvalg og språkføring mellom bokmål og nynorsk som er større enn nødvendig og ønskelig.

De latinske betegnelsene på de ulike delene av liturgien er en del av vår religiøse og kulturelle arv. De fungerer i økumeniske sammenhenger og er i vanlig bruk i musikklivet. Komiteen ønsker derfor at de, som for eksempel Pax og Verba, skal tas inn på alle steder. Når det gjelder sist nevnte Verba må da også den norske betegnelsen ”Innstiftelsesordene” tilføyes. Det bør også vurderes om overskriftene på latin kan stå i mindre skrift ved siden av de norske i stedet for i parentes, slik de nå gjør.

Forslag til de enkelte leddene

18. Takksigelse og bønn (s. 11 – 13)

Komiteen støtter forslaget om at Hilsen – Prefasjonsdialog (ss. 11 – 12) skal synges eller fremsies av liturg. Komiteen ber om at dette tas inn i rød rubrikk til hilsen.

Det foreliggende forslaget har to prefasjonsbønner for treenighetstiden. Komiteen ønsker at det skal utarbeides flere forslag for denne perioden i kirkeåret.

Komiteen diskuterte menighetens tilsvare etter nattverdbønn med innstiftelsesordene (s. 12). Det ble stilt spørsmål ved den språklige logikken i dialogen etter utsagnet ”Stort er troens mysterium”. Komiteen drøftet også alternativene i forhold til samspillet mellom liturg og menighet. I det andre av de tre foreliggende alternativene går komiteen inn for at ”Deg” i tilsvaret på ”Stort er troens mysterium” endres til ”Kristus være ære ... osv.” Det ble også stilt spørsmål ved det innholdsmessige i nynorskversjonen ”Stort er mysteriet i trua”, og en ber om at alternativet ”*stort er trusmysteriet*” blir vurdert.

Når det gjelder den følgende valgfrie lovprisningen fant komiteen at det ville være bedre å forenkle det foreliggende forslaget ved at denne strykes. En går da direkte til Fadervår som avslutning på alle nattverdbønnene (s. 12).

Det er viktig at håndhilsing ved fredshilsenen ikke er obligatorisk. Komiteen støtter derfor det foreliggende forslaget på dette punktet (s. 13).

19. Nattverdmåltidet (s.13 – 14)

Bispemøtet har to forskjellige syn på bruken av verbets tid i Agnus Dei (s. 13), der flertallet støtter ”bærer verdens synder”, mens et mindretall går inn for ”bar all verdens

synder". Komiteen vil framholde at begge variantene er teologisk holdbare. Komiteen går inn for "Du Guds Lam, som bærer verdens synder".

Forslag til forandring i utdelingsordene der disse erstattes med velsignelse ble drøftet. I en del tilfeller er formuleringen "å bevare deg fra alt ondt" sjelesørgerisk vanskelig. Komiteen foreslår derfor at "*fra alt ondt*" strykes.

20. Måltidets avslutning (s. 14 – 15)

En konstaterer at noen av motivene i takkebønnene fra forslaget som ble framlagt i 2008 har gått tapt i det foreliggende forslaget. Noen av disse motivene bør bringes inn igjen, og det fremmes forslag om dette. I tillegg ønsker komiteen at det åpnes for lokalt utformede takkebønner.

Til de særskilte Nattverdbønnene (s. 47 – 51)

Det er positivt at epiklesen har kommet inn i alle nattverdbønnene. I nattverdbønn A er imidlertid bønnen om Åndens komme over menigheten med, men ikke bønnen over elementene. Komiteen ønsker at også denne delen tas inn i Nattverdbønn A og fremmer derfor et forslag om dette (s. 47)

Komiteen velger å fremme et forslag til omskriving av Nattverdbønn B (s. 48). Dette forslaget legger seg noe tettere opp til Hippolyts opprinnelige bønn ved at epiklesen deles, slik at påkallelse av Ånden over menigheten flyttes til etter innstiftelsesordene.

Når det gjelder Nattverdbønn C (s. 49) mener komiteen at det med fordel kan arbeides videre med det foreliggende forslaget. En vil oppfordre Kirkerådet til å gå tilbake til forslaget i prøveliturgien fra 2008 for å vurdere om en del elementer fra dette som nå er gått tapt, kan tas inn igjen. Generelt gjelder dette en mer frelseshistorisk framstilling der også kvinneperspektivet inkluderes. Andre aktuelle tema er skaperverket og verdens nød konkretisert med de fattige og de sultne. I bønnen etter "Stort er troens mysterium"-delen som komiteen foreslår tas ut av Nattverdbønn D, er det å gjenkjenne Kristus i alle som sulter og tørster et motiv. Vi vil oppfordre til at denne bønnen også vurderes når det arbeides videre med Nattverdbønn C. Videre bør forslaget om tillegget "Ved hans oppstandelse frigjorde du oss fra dødens makt" etter formuleringen "og skapte fred" i Nattverdbønn C også tas med i dette arbeidet.

I det foreliggende nynorske forslaget blir formuleringen "dei heilage gåvene dine" brukt i nattverdbønn C, D og E (s.49 - 52). Komiteen mener at gavene ikke bør betegnes som "heilage" før innstiftelsesordene. Ordet "heilag" foreslås derfor fjernet. Dermed vil også nynorsk- og bokmålsutgavene samsvare med hverandre.

Komiteen fremmer forslag om at modale hjelpeverb erstattes med presens i Nattverdbønn C, og i første og andre alternativ i nattverdordning for særlige anledninger. Dette er en språklig forbedring, og vi ber derfor om at de øvrige nattverdbønnene gjennomgås med tanke på dette.

I første alternativ i Nattverdbønn for særlige anledninger ble det diskutert om påkallelse av Ånden over gavene skulle innføres i bønnen. Komiteen fant ikke grunn til å forandre alternativet.

Når det gjelder Nattverdbønnen i Nattverdordning for særlige anledninger gis det, i fjerde kolonne, anledning til å utforme lokal bønn. Flertallet i komiteen fant det nødvendig å sikre sentral nattverdteologi i nattverdbønnen og foreslår derfor at fjerde alternativ strykes. Komiteen foreslår at behovet for lokalt utformet bønn ivaretas ved takkebønnen etter nattverden i alle varianter.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet ber om at saken, med de endringer som det er redegjort for, oversendes Kirkerådet for videre bearbeiding og saksgang i henhold til saksbehandlingsregler for liturgisaker og den prosedyren som Kirkemøtet har vedtatt for gudstjenestereformen. (endringer er markert i kursiv. Der annet ikke er spesifisert gjelder endringene begge målformer):
 - 1.1. Komiteen ber om at det blir innarbeidet latinske betegnelser i henhold til merknaden.
 - 1.2. **s. 11, pkt. 17. Forberedelse av måltidet, Menighetens takkoffer, i rød rubrikk:** Endre "Ofringen kan skje i kirkebenkene eller (på store høytidsdager) ved at man går rundt alteret" til "Ofringen kan skje i kirkebenkene eller ved at man går rundt alteret"
 - 1.3. **s. 11, pkt 17. Forberedelse av måltidet, i rød rubrikk:** Stryke ordene "bæres frem og..."
 - 1.4. **s.11, pkt 18, Ny setning i rød rubrikk til hilsen/prefasjonsdialog:** "Liturgen synger eller sier"
 - 1.5. **s. 12, pkt 18. Takksigelse og bønn, 2. alternativ etter innstiftelsesordene:** Stryke "Deg være ære" og erstatte med "Kristus være ære..."
 - 1.6. **s. 12, pkt 18. Takksigelse og bønn, nynorskversjonen:** Vurdere uttrykket "Stort er mysteriet i trua" innholdsmessig og språklig.
 - 1.7. **s. 12, pkt. 18. Takksigelse og bønn, Nattverdbønnen:** Stryke tilføyesbønnen etter nattverdbønnen.
 - 1.8. **s. 13, pkt. 19. Nattverdmåltidet, Du Guds Lam:** "Du Guds Lam, som bar all verdens synder" erstattes med "Du Guds Lam, som *bærer* verdens synder"

- 1.9. **s. 14, pkt. 19. Nattverdmåltidet, utdeling, andre alternativ til velsignelse:**
Stryke "...fra alt ondt...".
- 1.10. **s. 14, pkt 20. Måltidets avslutning, Takkebønn, rød rubrikk:** Tilføy
”Liturgen ber en av disse bønnene eller en lokalt utformet bønn.
- 1.11. **s. 14 – 15, pkt. 20. Måltidets avslutning, Takkebønn:** Erstatte M/L –
K/L - med A/L der hvor dette brukes.
- 1.12. **s. 15, pkt 20, Måltidets avslutning, Takkebønn:** Tilføy følgende
takkebønn:
- L: Vi takker deg, visdommens Gud, for ditt måltids dype hemmelighet: At
brødet vi har brutt er ett, og at din Sønn har gitt sitt liv for én verden og én
menneskehet.*
- L/A: Vi ber deg: Hjelp oss å høre det rop du har hørt, å se den nød du har sett,
og å elske vår neste som oss selv. Amen.*
- 1.13. **s. 46, Prefasjonsbønner:** Det utarbeides flere forslag til
kirkeårsprefasjoner for Treenighetstiden.
- 1.14. **s. 47, Nattverdbønnene i nynorsk utgave, utdelingsordene:** Erstatte
”aust ut” med ”utrent”.
- 1.15. **s. 47, Nattverdbønn A:** Legge til følgende i siste avsnitt i stedet for ”send oss
din Ånd”: ”Vi ber deg: Send din Ånd over oss og dine gaver så vi i tro kan ta
imot Jesus Kristus i brødet og vinen.”
- 1.16. **s. 48, Nattverdbønn B:** Endre Nattverdbønn B til:
(Innledende lovprisning, ”Hellig, hellig, hellig”, samt første avsnitt i bønnen
beholdes.)
- Derfor minnes vi hans død og oppstandelse når vi bringer fram for deg disse
gaver. Vi ber deg: Send din hellige Ånd over dem, så de for oss blir livets brød og
frelsens kalk.*
- Innstiftelsesord
- ”Stort er troens mysterium...”
- L: La alle som får del i brødet og vinen, forenes til ett. Fyll oss med din hellige
Ånd og grunnfest oss i sannheten, så vi kan prise deg og leve til din ære.*
- Fadervår

- 1.17. **s.49, Nattverdbønn C**
Omarbeide nattverdbønn C i tråd med komiteens merknader.
- 1.18. **s.49, Nattverdbønn C**
Fjerne ordet ”dei heilage” i uttrykket ”dei heilage gåvene dine”.
- 1.19. **s. 49, Nattverdbønn C i nynorsk utgave, siste bønn:** Endre ”...ditt herlegdoms rike” til *herlegdomen*.”
- 1.20. **s. 50, Nattverdbønn D:** Endre ”Hellige Gud, gi oss brennende hjerter, så vi kan gjenkjenne Kristus *i alle som sulter og tørster*. Bli hos oss, også når vi tviler og sørger. Gå med oss, inntil *all sorg* og smerte har veket for jubel og lovsang!” til: ”Hellige Gud, gi oss brennende hjerter, så vi kan gjenkjenne Kristus *når han kommer oss i møte*. Bli hos oss, også når vi tviler og sørger. Gå med oss, inntil *savn* og smerte har veket for *evig* jubel og lovsang!”
- 1.21. **s. 52, Nattverdbønn E i nynorsk utgave, i innledende lovprisning:** Endre til: ”Saman med englane og *di kyrkje* i himmelen og på jorda lovprisar vi ditt heilage namn.”
- 1.22. **s. 52, Nattverdbønn E, siste setning i 1. avsnitt etter ”Hellig, hellig, hellig”:**
Endre til: ”Gjør oss til ett med hverandre og *med* Jesus Kristus.”
- 1.23. **s. 53, Nattverdordning for særskilte anledninger, Hilsen:** Endre M – K til A
- 1.24. **s. 53, Nattverdordning for særlige anledninger, første spalte, siste setning:**
Endre ”Send oss din hellige Ånd, så vi *kan få mot* til å leve ...” til ”Send din Ånd *over oss og dine gaver*, så vi *ved dem får kraft* til å leve ...”
- 1.25. **s. 53, Nattverdordning for særlige anledninger, andre spalte, siste setning:**
Endre ”Send din Ånd over oss og *disse* gaver, så de *kan bli* et håpets tegn i våre liv.” til ”Send din Ånd over oss og *dine* gaver, så de *blir* et håpets tegn i våre liv.”
- 1.26. s. 53, **Nattverdordning for særlige anledninger:** Fjern fjerde spalte.
2. Kirkemøtet ber om å få saken tilbake til endelig vedtak i 2011.

Plenumsbehandling 2

Dirigent: Dag Landmark

Saksordfører: Karin-Elin Berg

Følgende hadde ordet:

Karin- Elin Berg, Hilde Nygaard Ihle, Ole Christian Kvarme, Roar P. Strømme, Halvor Nordhaug, Arnstein Bleiktvedt, Harald Hegstad, Solveig Kopperstad Bratseth, Målfrid Isene.

Endringer fra forrige behandling:

Hilde N. Ihle: Ivaretatt. Forslag trukket.
Ingunn Rinde: Tatt inn i vedtak.
Arnstein Bleiktvedt: Til votering.
Roar Petter Strømme: Ivaretatt
Ingeborg Midttømme: Går til votering.
Harald Hegstad: Tatt inn av komiteen
Ivar Jarle Eliassen: Tatt inn av komiteen
Anfinn Skaaheim: Til votering

Endringsforslag til 2. innstilling

Anfinn Skaaheim:

Ledd 19 (E), andre avsnitt:
Agnus Dei:
En beholder formuleringen i nåværende liturgi:
”Du Guds lam som bar alle verdens synder”
Forslaget falt mot 40 stemmer. Forslaget opprettholdes.

Arnstein Bleiktvedt:

s. 53 i Ordningen for gudstjenesten:
Nattverdordning for særlige anledninger, fjerde spalte, fjernes **ikke**.
I tillegg legges det til i rettledningen:
Hvis den nye bønnen blir brukt regelmessig, skal bønnen sendes inn til biskopen for kvalitetssikring.
Forslaget falt mot 22 stemmer. Forslaget trekkes.

Hilde N. Ihle:

Til komiteens pkt. 1.20:
- Videreføre ”.. i alle som sulter og tørster”.
Forslaget falt mot 12 stemmer. Forslaget opprettholdes.

1. Geir Ivar Bjerkestrand

I Nattverdliturgi for særskilte anledninger (s. 53 i ”Ordning for hovedgudstjenesten):

Under Hilsen:

Enten:

L: La oss lovprise Gud
M: Takk og ære tilhører Gud i all evighet.
eller
L: La oss lovprise Gud
ML: Gud vil vi takke og ære
M: Gud vil vi takke og ære

Komiteen tar inn forslaget.

2. Geir Ivar Bjerkestrand:

I liturgi for nattverd:

19. Nattverdmåltidet (s. 13).

Under Fredshilsen:

Leddene: "Liturgen eller en medliturgi kan" ... osv
flyttes til veiledningen.

Forslaget falt mot 45 stemmer. Forslaget opprettholdes.

Roar P. Strømme:

Velsigningsord (II) til dei som kjem fram, men ikkje skal motta nattverd:

Herren velsigne deg og vare deg frå det vonde og føre deg til det evige livet.

Komiteen tar inn forslaget.

Ole Christian Kvarme:

Pkt. 1.1 i Forslag til vedtak strykes.

Forslaget falt mot 26 stemmer. Forslaget opprettholdes.

99 stemmeberettigede.

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet ber om at saken, med de endringer som det er redegjort for, oversendes Kirkerådet for videre bearbeiding og saksgang i henhold til saksbehandlingsregler for liturgisaker og den prosedyren som Kirkemøtet har vedtatt for gudstjenestereformen. (endringer er markert i kursiv. Der annet ikke er spesifisert gjelder endringene begge målformer):
 - 1.1. Komiteen ber om at det blir innarbeidet latinske betegnelser i henhold til merknaden.
 - 1.2. **s. 11, pkt. 17. Forberedelse av måltidet, Menighetens takkoffer, i rød rubrikk:** Endre "Ofringen kan skje i kirkebenkene eller (på store høytidsdager) ved at man går rundt alteret" til "Ofringen kan skje i kirkebenkene eller ved at man går rundt alteret"
 - 1.3. **s. 11, pkt 17. Forberedelse av måltidet, i rød rubrikk:** Stryke ordene "bæres frem og..."
 - 1.4. **s.11, pkt 18, Ny setning i rød rubrikk til hilsen/prefasjonsdialog:**
"Liturgen synger eller sier"
 - 1.5. **s. 12, pkt 18. Takksigelse og bønn, 2. alternativ etter innstiftelsesordene:**
Stryke "Deg være ære" og erstatte med "Kristus være ære..."

- 1.6. **s. 12, pkt 18. Takksigelse og bønn, nynorskversjonen:**
Vurdere uttrykket ”Stort er mysteriet i trua” innholdsmessig og språklig.
- 1.7. **s. 12, pkt. 18. Takksigelse og bønn, Nattverdbønnen:** Stryke tilføylesbønnen etter nattverdbønnen.
- 1.8. **s. 13, pkt. 19. Nattverdmåltidet, Du Guds Lam:** ”Du Guds Lam, som bar all verdens synder” erstattes med ”Du Guds Lam, som *bærer* verdens synder”
- 1.9. **s. 14, pkt. 19. Nattverdmåltidet, utdeling, andre alternativ til velsignelse:**
Stryke ”...*fra alt ondt...*” i andre alternativ. Legge til tredje alternativ: ...”bevare deg fra det onde..”
- 1.10. **s. 14, pkt 20. Måltidets avslutning, Takkebønn, rød rubrikk:** Tilføy ”*Liturgen ber en av disse bønnene eller en lokalt utformet bønn.*”
- 1.11. **s. 14 – 15, pkt. 20. Måltidets avslutning, Takkebønn:** Erstatte M/L – K/L - med A/L der hvor dette brukes.
- 1.12. **s. 15, pkt 20, Måltidets avslutning, Takkebønn:** Tilføy følgende takkebønn:

L: Vi takker deg, visdommens Gud, for ditt måltids dype hemmelighet: At brødet vi har brutt er ett, og at din Sønn har gitt sitt liv for én verden og én menneskehet.
L/A: Vi ber deg: Hjelp oss å høre det rop du har hørt, å se den nød du har sett, og å elske vår neste som oss selv. Amen.
- 1.13. **s. 46, Prefasjonsbønner:** Det utarbeides flere forslag til kirkeårsprefasjoner for Treenighetstiden.
- 1.14. **s. 47, Nattverdbønnene i nynorsk utgave, utdelingsordene:** Erstatte ”aust ut” med ”*utrent*”.
- 1.15. **s. 47, Nattverdbønn A:** Legge til følgende i siste avsnitt i stedet for ”send oss din Ånd”: ”*Vi ber deg: Send din Ånd over oss og dine gaver så vi i tro kan ta imot Jesus Kristus i brødet og vinen.*”
- 1.16. **s. 48, Nattverdbønn B:** Endre Nattverdbønn B til:
(Innledende lovprisning, ”Hellig, hellig, hellig”, samt første avsnitt i bønnen beholdes.)

Derfor minnes vi hans død og oppstandelse når vi bringer fram for deg disse gaver. Vi ber deg: Send din hellige Ånd over dem, så de for oss blir livets brød og frelsens kalk.

Innstiftelsesord

”Stort er troens mysterium...”

L: La alle som får del i brødet og vinen, forenes til ett. Fyll oss med din hellige Ånd og grunnfest oss i sannheten, så vi kan prise deg og leve til din ære.

Fadervår

- 1.17. **s.49, Nattverdbønn C**
Omarbeide nattverdbønn C i tråd med komiteens merknader.
- 1.18. **s.49, Nattverdbønn C**
Fjerne ordet ”dei heilage” i uttrykket ”dei heilage gåvene dine”.
- 1.19. **s. 49, Nattverdbønn C i nynorsk utgave, siste bønn:** Endre ”...ditt herlegdoms rike” til *herlegdomen*.”
- 1.20. **s. 50, Nattverdbønn D:** Endre ”Hellige Gud, gi oss brennende hjerter, så vi kan gjenkjenne Kristus *i alle som sulter og tørster*. Bli hos oss, også når vi tviler og sørger. Gå med oss, inntil *all sorg* og smerte har veket for jubel og lovsang!”
til: ”Hellige Gud, gi oss brennende hjerter, så vi kan gjenkjenne Kristus *når han kommer oss i møte*. Bli hos oss, også når vi tviler og sørger. Gå med oss, inntil *savn* og smerte har veket for *evig jubel* og lovsang!”
- 1.21. **s. 52, Nattverdbønn E i nynorsk utgave, i innledende lovprisning:** Endre til:
”Saman med englane og *di kyrkje* i himmelen og på jorda lovprisar vi ditt heilage namn.”
- 1.22. **s. 52, Nattverdbønn E, siste setning i 1. avsnitt etter ”Hellig, hellig, hellig”:**
Endre til: ”Gjør oss til ett med hverandre og *med Jesus Kristus*.”
- 1.23. **s 53 Nattverdordning for særskilte anledninger, Hilsen:** Endre M – K til A
”og tilføyte tilleggsalternativ til Hilsen:
”eller
L: La oss lovprise Gud
ML: Gud vil vi takke og ære
A: Gud vil vi takke og ære”
- 1.23. **s. 53, Nattverdordning for særlige anledninger, første spalte, siste setning:**
Endre ”Send oss din hellige Ånd, så vi *kan få mot* til å leve ...” til ”Send din Ånd *over oss og dine gaver*, så vi *ved dem får kraft* til å leve ...”
- 1.24. **s. 53, Nattverdordning for særlige anledninger, andre spalte, siste setning:**
Endre ”Send din Ånd over oss og *disse gaver*, så de *kan bli* et håpets tegn i våre

liv.” til ”Send din Ånd over oss og *dine* gaver, så de *blir* et håpets tegn i våre liv.”

1.25. s. 53, **Nattverdordning for særlige anledninger:** Fjern fjerde spalte.

2. Kirkemøtet ber om å få saken tilbake til endelig vedtak i 2011.